

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Institvzione Sacerdotum, qui sub Episcopis
animarum curam gerunt, quo ad mores eorum & reliquam
vitam**

Soto, Pedro de

Louanij, 1562

2 De origine et causis peccatoru[m], & de prima earu[m], scilicet
ignorantia, in speciali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30247

Lect. Secunda

DE ORIGINE ET
causis peccatorum, & de
prima earum, igno-
rantia scilicet
cet, in spe-
ciali.

*Tria dili-
genter
cogno-
scenda sunt
aie me
dico.*

VT quæ proposita sunt cō-
uenienter tradantur, cog-
noscenda sunt primum
causæ & origines peccatorū, de-
inde progressus, atq; stat^o ad quē
peccatū peruenit: denique quod
maxima ex parte ex his pēdet, dis-
positio & status ipsius poenitens-
tis. Hæc enim tria, qui corporib^o
mederi vult, diligenter attendit.
Vnde fit, vt eidem passioni non-
nunquam contraria adhibeat re-
media, intelligens ex contra-
rijs causis eandem infirmitatem
nonnunquam oriri.

Aliter etiam eidem morbo, &
ex eadem causa habenti originē
me

medet
bus, &
cum in
tualis
nes pe
dat, vt
quantu
cata. N
ciei ser
Alia en
alia vfo
tiam &
runt. E
nori re
nique a
despera
re labit
stinatu
tria illa
mō de
Caus
sunt ex
cipijs h
mus. Cū
human
et^o, nec
causarū

medetur, cum æger integris viri-
bus, & robusto corpore est: aliter
cum infirmo. Ita igitur & spiri-
tualis medicus causas & origi-
nes peccatorum opus est vt attē-
dat, vt illis remedia adhibeat: &
quantum etiam processerint pec-
cata. Nec enim, etiam eiusdē spe-
ciei semper æqualia sunt peccata.
Alia enim vsque ad cōsuetudinē,
alia vsque ad inuerecundiam et
tiam & obstinationem peruene-
runt. Et iuxta hęc maiori vel mi-
nori remedio opus habent. Des-
nique aliter infirmus, qui ferē in
desperationem ex pusillanimita-
te labitur: aliter proteruus & ob-
stinatus curand⁹ est. Merito itaq;
tria illa cogitanda sunt, sed pri-
mō de causis dicamus.

Causæ peccatorum colligende
sunt ex his quæ superius de prin-
cipijs humanorum actuum dixi-
mus. Cū enim peccatum sit act⁹
humanus deficiens & imperfec-
t⁹, necesse est vt ex imperfectione
causarū nascatur. Ad imperfectionem

nem enim affectus necessaria est perfectio causæ. Et vbi videmus imperfectum effectum, agnoscimus imperfectionem causæ fuisse: vt in arbore cuius folia marcescunt, aut fructus corrupti inueniuntur, agnoscimus in radice defectum esse. Cùm igitur superius tres causas actuum nostrorū internos nobis posuerimus: rationem scilicet, voluntatē, & appetitum (nam reliqua omnia & organa & facultates nostræ magis instrumenta sunt, quàm causæ peccatorum) imperfectio trium harum potentiarum, vel alius cuius earum reddit imperfectum actum nostrum, atque ita peccatum. Malū enim ex singulis defectibus fit & sequitur, sicut ad bonum integritas omnium causarum requiritur. Ratio igitur, & voluntas, ac appetitus integra esse debent, vt rectè operemur: si quid eorum deficiat, imperfectū erit opus, atque peccatum: sicut in omni effectu plures habente

cau

causas, recta sit man^o, & quid def^o pus imp^o tionis p^o gnitio, i^o tia. Et h^o catorum faias) ca^o lus meus^o tiam: & sententia^o lijs locis^o rō appet^o subiectio^o constitu^o ei^o, rebel^o Hanc in^o do circa^o dum app^o Concupi^o malum c^o de qua F^o ro cōcup^o Volunta^o lius conf^o

causas, manifestum est. Vt enim
 recta sit scriptura: & calamus, &
 man⁹, & ars necessaria sunt: quic
 quid defecerit horum, reddet o
 pus imperfectum. Porro sicut ra
 tionis perfectio est scientia & co
 gnitio, ita defectus eius ignoran
 tia. Et hæc nõ minima origo pec
 catorum est. Propterea (inquit I
 saias) captiuus ductus est popu
 lus meus, quia non habuit scien
 tiam: & multa alia, quæ in hanc
 sententiam dicuntur pluribus a
 lijs locis scripturæ. Perfectio ve
 rò appetitus sensitiui humani in
 subiectione erga rationem rectã
 constituta est: imperfectio igitur
 ei⁹, rebellio est contra rationem.
 Hanc infirmitatẽ vocamus, quã
 do circa bonum aliquod agen
 dum appetitus rationi repugnat:
 Concupiscentiam verò, cum in
 malum contra rationem tendit:
 de qua Paulus dixit, quod cas
 ro cõcupiscit aduersus spiritum.
 Voluntatis verò perfectio in il
 lius consistit in verum bonum

*Ignoran
 tia.*

Cap. 5.

*Infirmis
 tas.*

*Cõcupis
 scentia.*

H pro

*Malitia.*1. 2. qu.
77.

propensione. Imperfectio verò & defectus in complacentia mali: quam malitiam dicimus. Hęc igitur sunt tres primæ causę & origines peccatorum: ignorantia rationis, infirmitas & concupiscentia appetitus, & malitia volūtatis. De quibus b. Thom. diligenter scripsit, & opus est vt hoc loco de illis dicamus.

Observandum autem ante omnia, has tres causas ad peccatū ita concurrere, vt quamuis non nunquam, imò frequenter etiam aut duę, aut omnes simul cōcurrant: illa tamen causa peccati dicitur, quę præcipua est, atque ita se habet, vt si deesset, non committeretur peccatum: quod aperte etiam experimur. Cū enim quis sic aliquid operatur, vt si agnosceret peccatum esse, non operaretur: etiam si ex aliqua passione & affectu id operetur, ignorantia tamen illius operationis causa fuit. Cū verò ex passione aliqua vehementi appetitus cōsentit

tit qui
ignora
rā igno
demus
sa passi
ignora
malum
prima
Dico
earum
rahtia
esse qu
cati. Et
inquit
tur pec
vt cū
Alia v
est om
quit Sa
lum.
ex sup
nem nō
cedente
atque it
mus, vt
virtute
omne v

tit quis in peccatum, quod non ignorat peccatum esse: & si reuera ignorantia aliqua sit: vt ostendemus inferius: prima tamen causa passio illa est. Rursus, qui nec ignorans, nec illectus passione, malum eligit: is errat quidem, sed prima causa malitia est.

Dicendum igitur de singulis earum in hoc principio. De ignorantia igitur notandum, aliquam esse quæ per se sola est causa peccati. Et hæc (vt beatus Thomas inquit) est, cum omnino ignoratur peccatum esse quod agimus: vt cum Iacob accessit ad Liam. Alia verò ignorantia coniuncta est omni peccato. Errant (inquit Sapiens) qui operantur malum. Nec enim dubium est, vt ex superioribus patet, electionem non esse peruersam, nisi procedente iudicio aliquo peruerso, atque ita errore. Non quod putemus, vt Socrates voluit, omnem virtutem cognitionem esse, et ita omne vitium ignorantiam. Est

H ij enim

De ignorantia, quatenus est peccati causa.

Proverbior. 17.

enim manifestum, multos contra id quod aperte sciunt, in consensum trahi ex affectu aliquo. Sed non dubitamus, eum qui sic cōsensit, vel obliuisci, vel minus attentē cogitare id quod vel habitu, vel in vniuersali cognoscit: & hæc est ignorantia omni peccato coniuncta. De hac ergo duplici ignorantia agendum.

Primò de vtraque, quomodo sit causa humani actus, dicemus. Cum enim defectus tantum sit ignorantia, non est propriè causa peccati directè agendo; sed indirectè tantum: sicut defectus et absentia gubernatoris est causa submersionis nauis. Cum enim, si scientia adesset, prohiberet peccatum: defectus eius causa est vt committatur peccatum: sicut ait beatus Thomas. Contingit vero hæc ignorantia dupliciter: vel ex intentione auertētis se ab inquisitione & cognitione, vel certè à consideratione eorum quæ scire & cōsiderare debet: vel præ-

1.2.q.76

art.1.

Duobus

modis

est quis

ignorās.

mans

ii H

ter

ter intentionem, cum quis nimis
 um intentus his quæ magis plac
 cent, omittit vel scire, vel consi
 derare quæ debet. De priori illud
 dictum est: Noluist intelligere, ut
 bene ageret. Et quod Isaias con
 tra impios ait: Qui dicunt videtis
 bus, nolite videre: & aspicientibus,
 nolite aspicere nobis ea quæ recta
 sunt: loquimini nobis placentia,
 videte nobis errores: cesset à fa
 cie nostra sanctus Israel. De pos
 teriori verò illud psalmi intellis
 gitur. Supercecidit ignis, & nō
 viderunt solem, & oculos suos sta
 tuerunt declinare in terrā: quæ
 vis etiam ad priorē illā ignorant
 tiam referri possit hoc, propter
 verbum, statuerunt.

De priori illa ignorantia, quæ
 sola est causa peccati, quomodo
 ad illud se habeat, nunc explican
 dum. Hæc enim quandoque excu
 sat omnino à peccato: quan
 doque, si non omnino, saltem ex
 parte. Nonnunquā nihil minuit,
 sed auget etiā: idque secundū quod

Esai. 30.

Qu. 76.
Ignorantia voluntate omni non precedens.

Ignorantia consequens voluntatem.

Ignorantia comitans voluntatem.

variè se habet ignorantia ad voluntarium. Nam cum (vt ex superioribus patet) peccatum omne voluntarium sit: ignorantia verò tollat voluntariū: necesse est vt peccatum auferat. Quando verò id fiat, ita explicauit Philosophus ipse, & antiqui illi, Gregor. et Damascenus, & b. Thomas quæst. super prædicta. Triplicem enim distinguit ignorantiam, ex ordine quæ habet ad voluntatem. Prima est quam præcedentem vocant: quæ scilicet omnem voluntatem præcessit: hoc est, quam nulla ratione volumus. Altera verò huiusmodi opposita, ex qua etiã hæc agnosci potest, dicitur consequens voluntatē: quam volumus aliqua illarum rationum, quas proxime diximus: vt illa nimirum, de qua dictum est: Noluist intelligere vt bene ageret: vel altera, de qua diximus illud: Supercecidit ignis, & non viderunt solem. Tertia denique, quam comitantem dixerunt, illa est, quæ, etsi nõ

fit

C
fit v
etiam
non i
qui fa
cidero
furus
inimi
ignor
his qu
non e
non a
enim
tempo
mus: r
rium,
luntar
est no
quam
doque
doque
quidē
prohi
fornic
vel v
rum v
Vel, v
sed di

fit voluntate concupita, tamen etiam si adesset opposita scientia, non impediret actum: vt in illo, qui sagittā iacit, putans se ferā occidere, & occidit inimicum: occisurus proculdubio libentius, si inimicum esse sciisset. Hæc itaq; ignorantia, teste Philosopho, & his quos citauimus, facit actum non esse voluntarium, hoc est, non adesse tunc voluntatem: nec enim velle possumus aliquid eo tempore, quo illud non agnoscimus: non tamen facit inuoluntarium, hoc est, quod repugnat voluntario. Rursum, quælibet harū est nonnunquam iuris, nonnunquam facti. Et quæ iuris est, quandoque diuini siue naturalis, quandoque humani siue positiui. Iuris quidē est, cū ignoratur aliquid prohibitū esse: vt si quis putaret fornicationem non esse peccatū, vel vsuram esse licitam: quorum vtrumq; iuris naturalis est. Vel, vt de positiuo iure dicamus, sed diuino: si quis putaret con-

Ignorantia iuris diuini vel humani.

H iij fessio

*Ignorantia facti.
Quae ignorantia excuset a peccato.*

fessionem peccatorum non esse necessariam, aut nunquam audisset praedicationem Euangelij. Iuris vero humani ignorantia est, si quis putaret non minus licere iudici seculari in clericum animadvertere, quam in laicum. Ignorantia vero facti apertissimum exemplum est in Iacob. De omnibus igitur certum est, ignorantiam praecedentem, quae inuoluntaria est, excusare omnino a peccato; & illam vocant ignorantiam inuincibilem; quam scilicet diligentia nostra non possumus vincere: diligentia inquam humana, & quam prudentes solent in simili re uti; & propterea ipsa ignorantia nullum peccatum est, nec ullo modo voluntate appetita. Neque nunc opus est quaestionem illam anxie tractare, an possit licite ignorari lex diuina: vel, an sine culpa ignoretur aliquando. Sunt qui putent ius diuinum nunquam sine culpa ignorari: adeo, ut sentiant nullum excusari a fidei Christianae

stianae
audie
est o
meli
linqu
nobis
Satis
que d
gliger
sciend
cusare
apud
qui p
suo, &
proph
spon
munc
am pr
quitar
quitar
vel ap
net: c
rat, &
non a
Nam
excuse
diuini

stianæ susceptione, etiam si non
 audierit Euangelium. Sed non
 est opus anxie hæc disputare,
 melius est diuino iudicio hoc res-
 linquere, de quo nihil certum
 nobis in scriptura est proditum.
 Satis est, ea quæ ignorantur abs-
 que dolo & fraude, & absque ne-
 gligentia manifesta discendi &
 sciendi quæ necessaria sunt, ex-
 cusare à peccato. Nam illud, quod
 apud Ezechielem dicitur de eo
 qui posuit iniuitates in corde
 suo, & iuit ad interrogandum
 prophetam: Ego Dominus res-
 spondebo ei in multitudine im-
 munditiarum suarum, & decipi-
 am prophetam illum: iuxta ini-
 quitatem interrogantis, sic ini-
 quitas prophete erit: ad fraudem,
 vel apertam negligentiam perti-
 net: cum scilicet voluntarie igno-
 rat, & quærit quod sibi gratum,
 non autem quod verum est, dici.
 Nam quod quidam putarunt, vt
 excusetur quis ignorantia iuris
 diuini, necesse esse, vt pri^o per ve-
 ram

Ezechi.

12.

ram poenitentiam in Deum conuertatur: ne videlicet propter peccata sua permittat illum Deus decipi: durius est, quàm vt omnibus imponi debeat. Exhortandi quidem ad id omnes, qui de re maximi momenti dubij sunt, & doceri cupiunt. Verùm qui bona fide de his quæ occurrunt dubijs, consulit quos meritò iudicat sapientes, nec aliud agit, credi potest satisfacisse, ita, vt si quid errauerit, inuincibilis reputetur ignorantia & inuoluntaria. Hæc igitur de prima ignorantia.

Ignorantia voluntaria non excusat a peccato.

De secunda verò, quæ scilicet voluntaria est, eadem ratione patet quòd non excusat à peccato: imò accusat potius, quando ex malitia aliquis non vult scire quæ oportet. De qua illud Pauli: Ignorans ignorabitur. Non nunquam verò quãdo ex negligẽtia est, excusat ex parte, & leuius reddit peccatum. Vnde ipse Paulus inquit: Fui blasphemus & persecutor, sed misericordiam consequutus

sequi
ostend
quid
Te
fat, ne
taria
cisio
occid
tum:
men p
Hæc
mnin
quod
tia, q
tur, q
betud
tribus
cipiur
quod
uertet
Deo,
quant
Ista n
ria pe
cere p
nõ sati
erassit

sequutus sum, quia ignorans feci:
ostēdens videlicet ignorantia ali
quid excusasse.

Tertia demum illa neque accu
sat, neque excusat: quia nec volū
taria est, nec inuoluntaria. Occi
sio itaque inimici, dum putatur
occidi fera, tunc non fuit pecca
tum: quia non voluntaria: erit ta
men peccatum, cum placuerit.
Hæc igitur de ignorantia qua o
mnino ignoratur peccatum esse
quod agitur. Alia verò ignoran
tia, quæ in omni peccato inueni
tur, quæ cæcitas mentis siue he
betudo sensus in scriptura & pa
tribus vocatur, illa est, qua prin
cipium aliquod non cogitatur,
quod rectè expēsū a peccato a
uerteret: vt quàm sit ingratum
Deo, quàm nobis noxiū peccatū,
quanta poena dignū: & similia.
Ista nō est dubiū vel non cogita
ri a peccante, quod cæcitatē dis
cere possumus: vel si cogitantur,
nō satis, ex hebetudine quadā &
grasitie, penetrantur & expens
duntur.

*Ignoran
tia comi
tans ne
que ac
cusat, ne
que ex
cusat.
De igno
rātia oī
peccato
coniun
cta.*

2.2.q.16 duntur. Hæc enim cæcitas & hes-
betudo (vt docet b. Thom.) con-
trariantur dono illi spiritus san-
cti, quod intellectus dicitur: nec
dubium est eas peccatorum esse
causas, & augeri peccatis ipsis.
Quò enim magis peccatur, hoc
magis obtenebratur animus, &
ineptior fit ad spiritualia ac diui-
na capienda; contra quod pro-
mittitur per Isaiam prophetam:
Erunt omnes docibiles Dei, siue
Deo *DISCANTOR*. Est enim propriū
gratiæ nouæ legis, efficere ho-
minem facilem ad capiēda & pe-
netrandā diuina. Nos (inquit Pau-
lus) omnes reuelata facie gloriā
2. Cor. 3. Domini speculantes, in eandem
imaginem transformamur: cum
eodem loco de Iudæis dicat, quòd
obtusi sunt sensus eorum. Unde
de merito inter causas peccati
maximas hæc ignorantia nu-
meranda est. Et agnoscendum,
quàm longè sint à gratiæ Christi
statu, qui ad fidei mysteria cogi-
tanda & intelligenda tam crassi
&

C
& so
la m
& so
intel
malu
ctui i
pæ ce
gent
spirit
stea. h
am q
arcan
cense
strui

L

DI

ui: qu
camu
niam

& somnolenti ac tardi sunt, ut illa magis quasi figmenta quedam & somnia, aut reuera quasi non intelligibilia considerent. Quod malum non tam naturali defectui ingenij, quam illorum culpa certe tribuendum est: cui diligenter remedia adhibere debet spiritualis medicus: de quibus postea. Hæc verò dicta sunt, ut etiam quid de peccato ignorantie in arcano illo confessionis iudicio censendum sit, sciant quos hic instruimus.

Leç. Tertia

DE INFIRMITATE.

Secunda, quæ ponitur causa peccati, infirmitas est: passio scilicet aliqua appetitus sensitivi: quam merito infirmitatē vocamus, ut inquit b. Thom. quoniam est inordinatio quædam pars

Expli-
catur a-
nime in-
firmita-
qu. 77. s
art. 3.